

Door de kracht des H. Geestes is zij mede opgetogen naar Bethleem. Zal Maria niet weten, dat haar zoon hier geboren moet worden?

Zou zij, in de maanden die achter haar liggen, niet blijvend de aloude profetieën onderzocht hebben?

Al is ze moe en afgetoofd, haar hart klopt opgewekt als zij de witte huizenblokken van Bethleem tegen de groene glooiing ziet liggen.

Daar zal het zijn.

Zullen de ouden van dagen haar verbeiden?

Zal de Engel Gods, die haar huis wist te vinden, voor haar zoon de eerste rustplaats hebben guspreid?

Ach, wat moet het toch voor Maria geweest zijn, die twee woorden overal te hooren, die met haar geloof zoo in tegenspraak waren: geen plaats!

Geen plaats.

Alles vol.

Met barsche stem roept de bewaker van de karavansera het hun toe: geen plaats!

Zij kloppen aan particuliere huizen: geen plaats. Zij zoeken in noodverblijven: geen plaats. Zij vragen hier en daar, overal. En altijd weer is het antwoord, van den een op gemelijken toon, van den ander ongeduldig, van een derde vriendelijk, meelijdend zelfs, maar toch steeds: geen plaats.

En dan geen woord Gods tot Maria om te zeggen: houd moed, gezegende, begunadigde, God zal plaats maken.

Voor de horders komen de engelen.

Voor de wijzen schijnt de ster.

Om ze te brengen tot de kribbe.

Maar voor de moeder des Heeren geen enkele aanwijzing, geen woord, geen wenk, geen licht van den hemel.

Geen plaats.

Geen plaats voor Jezus. Bethleem heeft genoeg aan zichzelf, aan eigen familie, aan de vreugd om vroegere kennissen terug te zien, oude verwanten, en aan de gesprekken over de dingen van beneden. Jezus heeft het niet nodig.

Is dit geen duidelijk bewijs, dat wij den Verlosser niet gezocht hebben, en ook niet tot hem gekomen zijn, maar dat Hij gekomen is tot ons?

Maar is dat Bethleem ook geen treffend beeld van het zondaarshart?

Daar hart was ook eenmaal een Koningsresidentie, want de Heere voorde er heerschappij.

Maar de troon is omgeworpen. Het is buiten verwachting. Vreemden heerschen er. 't Wordt er alles beschreven voor de aarde. Machten der duisternis regeren. De troon van den Satan staat er opgericht.

Alleen de H. Geest kan er het wonder van den Christus inbrengen, er hem doen geboren worden.

Er is geen plaats.

Ons natuurlijk hart is even vol als Bethleem destijds. Vol zonde, boos begeeren, ijdel verlangen, vol herten en lasten, vol Gode-vijandige gedachten en plannen.

Geen plaats!

Maria kon geen plaats bereiden in Bethleem. Jozef evenmin.

Zij kennen het ook niet in ons hart. Evenmin als wij het zelf kunnen.

Dat kan God alleen.

Dat heeft Hij gedaan.

In Bethleem. In de kribbe.

Want als God Zijn Zoon aan de wereld geeft uit liefde, en die hatende wereld heeft geen plaats om dat genadegeschenk te aanvaarden, dan maakt God plaats. En ook dat plaats maken is bewijs van Zijn groote liefde.

Al roept dan heel de wereld: geen plaats, de Heere gaat door.

Hij maakt plaats.

In het koude Bethleem, dat hem niet verbeidt.

In het kille zondaarshart, dat Hem niet zoekt.

Toen. En nu.

Is er in uw ziel, in uw leven, in uw denken, in uw arbeid, in uw wetenschap in uw kunst, in uw gezin, in uw kring plaats gemaakt voor Jezus?

Zoo, dat de kribbe in het middelpunt staat.

Zoo, dat Christus de leegheid vervult.

Zoo, dat ge uit Zijne volheid ontvangt genade voor genade.

Zoo, dat ge Kerstfeest kunt vieren?.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

XXXI (Slot.)

Gravamen Dr Van Leeuwen ongegrond verklaard.

Deze eer mag aan Dr Van Leeuwen niet onthouden, dat hij tenminste getracht heeft voor zijn afwijkend gevoelen argumenten bij te brengen.

Terwijl andere bezwaarden vaak niets onbeproefd lieten, om de gerozen kwestie naar de sfeer van het abstracte over te brengen, met mogelijkheden te opereeren, waarvoor zij geen basis wisten te vinden, op „Oostersch licht“ wezen, dat zij naar eigen bekentenis zelf niet zagen en zodoende de

ontwikkeling van hun bezwaren een redeneeren in de ruimte werd, deed Dr Van Leeuwen althans zijn best konkreet te blijven.

Onder al de bezwaarschriften was dan ook het zijne het eenige, dat den naam van gravamen kon dragen.

De Synode heeft dit dan ook op zijn waarde geschat.

De aandacht, welke er aan besteed is, het breede rapport, dat over deze zaak is opgesteld, bewijzen dit reeds.

Dit gravamen was dan ook de eigenlijke reden, waarom de Synode voor de laatste maal samenkwam.

Het was de pièce de résistance.

Aan de deugdelijke voorbereiding van de Commissie, waarvan Prof. Dr G. Ch. Aalders rapporteur was, viel het dan ook te danken, dat de Synode dit gravamen betrekkelijk spoedig kon afwerken.

Niet, dat de Synode het als een hamerstuk behandelde.

Integendeel.

Tevoren was het rapport reeds aan de Synodeleden toegezonden.

Deze kwamen met hun opmerkingen ter vergadering.

Het bleek, dat zij de argumenten thuis rustig hadden overwogen.

Voorstellen tot wijziging bleven dan ook niet uit.

Maar met den opzet en de strekking van het rapport konden allen zich aanstonds vereenigen.

Opnieuw een teken, dat „de geest van Assen“ een geest van eendracht, van principieele eenheid was.

En de opmerkingen, welke gemaakt werden, waren geenszins van principieelen aard.

Ook maakten zij geen ingrijpende wijzigingen noodzakelijk.

De voorbereiding bleek uitnemend te zijn geweest.

En wat nu de gronden aangaat, door het gravamen tegen de toepassing der belijdenis door de Synode van Assen aangevoerd, met alle waardeering voor de zorg hiernaar besteed, wettigden zij de konklusie: indien men geen andere argumenten tegen de beslissing der Synode inzake de slang en haar spreken kan vinden, wat staan dan zij, die hierover bezwaard zijn, schromelijk zwak!

Het bezwaar tegen den term „klaarlijklijk“ berustte op een niet recht begripen van dit woord. Dr Van Leeuwen vatte het op als „wat op den eersten indruk waar schijnt“. Dit gaat natuurlijk tegen het Nederlandsche taalgebruik. De Synode attendeerde er terecht op, dat „klaarlijklijk“ niets anders is dan wat „klaar blijkt“.

Voorts zocht Dr Van Leeuwen de kracht van zijn argumentatie tegen de klaarlijklijke bedoeling op dit punt in exegetische uiteenzettingen.

Men zou kunnen vragen of de Synode daarop wel had moeten ingaan.

Immers, wat naar de klaarlijklijkheid vaststaat is nooit door eenige exegese omver te werpen.

In deze redeneering schuilt iets waars.

Evenwel mocht de Synode niet met een enkele afwijzing volstaan.

Dan zou zij zich al te gemakkelijk van de bezwaren hebben afgemaakt.

Neen, zij had juist aan te toonen, dat de exegetische argumenten niet bij machte waren op de klaarlijklijkheid ook maar iets af te dingen.

Daartoe moest zij die argumenten exegetisch wegeen.

Dat heeft zij dan ook gedaan met de nauwgezetheid, welke haar van het begin af heeft gekennmerkt.

Zij heeft zoowel op het verkeerde in de exegetische uiteenzettingen zelf gewezen, als ook op het ontbreken van al wat logisch dwingend kon heeten om de klaarlijklijke bedoeling los te laten.

Zij ging soms zóo ver, dat zij voor een oogenblik eens onderstelde, dat de verkeerde exegese de juiste was. Maar dan nog, zoo luidde haar klemmend betoog, kan daaruit niet de gevolgtrekking gemaakt, waartoe zij in uw gravamen zijt gekomen.

Om eens een staaltje te noemen, tot wat voor soort van exegese men geraakt, als men de klaarlijklijkheid in het onderhavige geval prijsgeeft.

Dr Van Leeuwen gaat er van uit, dat in Gen. 3:1 „De plang nu was het listigste onder al het gedierte des velds, dat de Heere God gemaakt had“ listig per se een ongunstige beteekenis moet hebben. Dat hetzelfde woord in de Schrift soms ook een gunstigen zin heeft, kan hij niet ontkennen. Maar hier moet het volgens hem in ongunstigen zin worden verstaan. Hij leidt dat af uit het verband. Maar die afleiding is allesbehalve klemmend.

Listig in ongunstigen zin, zoo vervolgt hij zijn redeneering, kan de slang in den staat der rechtheid niet geweest zijn. Derhalve kan de slang hier niet de slang beteekenen. Het moet de naam zijn voor Satan.

Maar hoe maakt hij het dan met het vervolg van dit vers? Vervangen wij voor het gemak „slang“ nu eens door „Satan“, dan krijgt men: De Satan nu was het listigste onder al het gedierte des velds, dat de Heere God gemaakt had. Behoorde dus Satan tot de veldieren? Indien men konse-

kwent was, moest men die stelling aandurven. Doch daarvoor deinst Dr Van Leeuwen terug.

Neen, aldus Dr Van Leeuwen, maar „gedierte des velds“ moet zij hier beschouwen als een aanduiding van „alle andere levende wezens“.

Op die wijze kan men natuurlijk van een tekst maken wat men zelf wil.

Begint men eenmaal, met terzijdestelling van de klaarlijklijke bedoeling der Schrift, te allegoriseeren, dan komt er geen eind aan.

Nu is de zoogenaamde „Oergeschiedenis“ aan de beurt, dan weer een ander Schriftdeel.

Ten slotte leest men uit de Schrift, wat men er zelf uit wil lezen.

Dan is de Schrift geen openbaring meer, maar een zui met hieroglyphen, waarvan niemand den sleutel heeft en welke ieder verklaart naar eigen believen.

De Schrift is geen openbaring meer, maar een rebus, waarover ieder zijn eigen oplossing ten beste geeft.

De Schrift dient niet meer om Gods gedachten te openbaren, doch te verbergen en aan de menschelijke gedachten vrij spel te geven.

Dr Van Leeuwen werkt ook sterk met oud-Oostersche voorstellingen en oud-Oostersche parallelen b.v. met de Adapamythe.

Maar blijkbaar heeft hij nog niet gepoogd streng te doordenken, hoe die parallelen van Gereformeerd standpunt kunnen worden verklaard.

Hij heeft zich niet genoeg aan den invloed der godsdiensthistorische school kunnen onttrekken.

Wij beweren daarmee niet, dat hij op en top „Religionsgeschiedter“ is.

Hij tracht eenigszins het verschil aan te geven tusschen het godsdiensthistorisch standpunt en het zijne.

Doch het Gereformeerd principe komt daarbij nog altijd in het gedrang.

Het rapport constateert dan ook, dat er „onzekerheid bestaat of aan de onfeilbaarheid der Schrift en dus ook aan de volstrekte historische betrouwbaarheid der door haar geboden verhalen door hem (Dr Van Leeuwen) niet wordt tekort gedaan“.

Een ernstige uitspraak voorzeker!

Een niet minder ernstig oordeel wordt over een andere manier van argumenteeren, door Dr Van Leeuwen toegepast, geveld. „De poging van Dr Van Leeuwen om te redeneeren uit de ondenkbaarheid van wat volgens het getuigenis der Schrift zelf eenvoudig een feit is, moet dus zoo bevestigd mogelijk als rationalistisch worden afgewezen.“

Helaas geldt dat niet alleen van Dr Van Leeuwen. Ook op sommige schismatische broederen is dat van toepassing.

Zij schijnen sterk te toornen tegen het intellektualisme (sterker dan wij kunnen zij het bijna niet doen), maar zij geven zich gewonnen aan het rationalisme, zij het dan ook een rationalisme in gematigden vorm.

De Synode heeft gelukkig dit gevaar ingezien. Profeten hadden wel voorspeld, dat de Synode als het gravamen van Dr Van Leeuwen in behandeling kwam, de slang „cadeau zou geven“.

Maar deze profeten hebben zich, gelijk zoo dikwijls, ook ditmaal in Assen vergist.

Had echter de Synode nog langer geduurd, zoo zouden zij hun profetenmantel stellig niet aan den kapstok hebben gehangen.

De profetie behoort tegenwoordig ook al tot de sport!

Thans heeft de Classis-Bolsward de zaak-Van Leeuwen af te wikkelen.

Moge het haar gelukken Dr Van Leeuwen verder te overtuigen.

In zijn laatste artikel in „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift“, dat de Redactie noopte tot de verklaring, dat zij er ernstige bedenking tegen heeft, handhaaft hij nog altijd zijn rationalistische zienswijze.

Toch blijven wij tot dat het tegendeel blijkt, op een goede uitkomst hopen.

Evenwel zou de schade, welke zijn gravamen, door hem als brochure gepubliceerd en alzoo gepropageerd, daarmee niet zijn afgewend.

Een man als Dr Van den Brink kwam er voor uit, dat deze brochure van Dr Van Leeuwen zijn gedachten in andere richting had geleid.

Het rationalisme is dan ook de worm, welke aan de schismatische kerken knaagt.

Dat dient bij het ijveren voor hereeniging wel te worden overdacht.

Van hereeniging kan noch mag iets komen, zolang dat rationalisme niet is afgezworen.

Want Calvinisme en rationalisme verdragen elkander niet.

Offers der dankbaarheid.

Aan smaad heeft het de Synode niet ontkomen.

Maar evenmin aan dankbaarheid.

Als de steenen onzer kerkgebouwen spreken konden, zouden zij daarvan treffend getuigenis geven.

En als daarbij de wanden van het bidvertrek tot echo's werden, zou men inderdaad vermoenen als een stem van vele wateren.

Enkelde hadden behoefte hun dankbaarheid ook in geldelijke offers aan de Synode te toonen.

Sche
was v
Op
der Sy
Allo
Geer
gereloc
Dus
Maar
noch
De
aanvaa
En a
dankba
Het
Met
in on
Heb
tienduiz
kwam

Op d
bruikel
In al
woon.
In de
een tot
Ik w
fotograf
Maar
daraan
Daar
Doch
maken.
Hoew
menig l
van me
Zelfs
waren v
Wel
nog bez
Maar
Want
nam bij
Het k
Trouw
beeld ge
Ook i
Dordt.
Prijkt
menig k
idee nie
plaats
De te
Zelf z
Maar
kers, die
De na
mentel.
Het s
adverten
Dan k

De Sy
woon, d
De vo
De laa
De Pri
Hij ha
gesproket
Moost
Men le
zelf.
Het wa
Schuld
heide kw
woord.
Besindi
woord, w
„Wij zi
roeping e
hebben v
liefde ge
meenscha
band en n
van deze
De Heere
door onze
en Zijn gr
verbeerlijk

Overtredin

Een on
werkgever
treedt reg
den dagelij
van 8 ure
scientie te
hij een on
venlien al
overschrijd
kan hij de